

Management-letter bij aanvraag UNESCO MAB deelname

De Maasheggen UNESCO biosfeer-gebied

De Maasheggen is een eeuwenoud heggenlandschap, gevormd door een eeuwenlang samenspel tussen de krachten van de natuur, de rivier en de inzet van mensen. Een gebied waar economie, landschap, landbouw, natuur, recreatie, ecologie en ondernemerschap hand in hand gaan en dat zijn gelijke op de wereld niet kent. Het Maasheggen gebied strekt zich aan de Brabantse kant uit van Vierlingsbeek tot het gebied westelijk van de Kraaijenbergse Plassen. Aan de Limburgse kant gaat het over de uiterwaarden in de gemeenten Mook en Middelaar, Gennep en Bergen. Het verhaal van De Maasheggen laat zich lezen in het landschap en is nog lang niet klaar.

Het volgende hoofdstuk van De Maasheggen zal gestoeld worden op een wetenschappelijke basis, waarbij bescherming en ontwikkeling hand in hand gaan. Daarvoor wil De Maasheggen deelnemen aan het UNESCO Man and the Biosphere programma, oftewel het 'Mens en de Biosfeer' programma (verder UNESCO MAB programma). Door de deelname wordt De Maasheggen een biosfeer-gebied. Hiermee krijgt het gebied een speciale status wat betreft duurzame ontwikkeling waarbij de relatie tussen natuur en mens centraal staat.

Deelname aan het UNESCO MAB programma is geen doel op zichzelf. Het is vooral een manier om een internationaal netwerk te ontsluiten en zo kennis en ervaring te kunnen benutten. Tevens borgt een deelname aan het programma dat de toekomst van De Maasheggen een vitale, robuuste en duurzame toekomst is.

De wens om De Maasheggen nationaal en internationaal op de kaart te zetten komt zeker niet uit de lucht vallen. Reeds in 2005 is door een aantal partners aangegeven dat men wil gaan voor deelname aan UNESCO MAB programma. Dit programma is De Maasheggen op het lijf geschreven. Juist de relatie tussen menselijk handelen en de invloed van natuur en water vormen de rode draad in de – toekomstige – ontwikkeling van De Maasheggen. De status van UNESCO biosfeer-gebied is een keurmerk dat dit bijzondere karakter erkent en kansen biedt voor de toekomst van het gebied. Het zou de erkenning zijn voor de jarenlange inzet en de ambities voor de toekomst "De Maasheggen" nog meer onderscheidend te maken. Het kan De Maasheggen helpen zich op een evenwichtige, vitale en duurzame manier verder te ontwikkelen en te profiteren van wetenschappelijke kennis en praktijkervaringen.

Het UNESCO MAB programma focust op de relatie tussen mens en omgeving en de effecten daarvan, het vergaren van kennis en inzicht, de borging van een vitale samenleving in een vitale omgeving en het uitwisselen van kennis en ervaring. Het is een wetenschappelijk programma waarin natuurwetenschappen, sociale wetenschappen, onderwijs en economie elkaar vinden. Met als doel om duurzame lokale ontwikkeling te bevorderen, kwetsbare ecosystemen te beschermen en lokale kansen voor levenslang leren te ontwikkelen.

Een UNESCO biosfeer-gebied onderscheidt zich duidelijk van nationaal beschermde gebieden en voegt geen regels toe aan de bestaande wetgeving. Het stimuleert een discussie met alle actoren en nodigt uit tot het maken van afspraken over een gemeenschappelijke visie voor het gebied. Deze visie omvat geen beperkingen, maar wel duurzaamheidsdoelen over wat men gezamenlijk wil bereiken in het gebied.

Wereldwijd heeft UNESCO meer dan 650 van deze biosfeer-gebieden aangewezen in 120 verschillende landen. Het 'Mens en de Biosfeer' programma bestaat sinds 1971. Voor UNESCO zijn biosfeer-regio's belangrijke modelgebieden, waarbinnen de missie van UNESCO kan worden uitgedragen op lokaal niveau. Samen vormen de biosfeer-gebieden een dynamisch internationaal netwerk waarin kennis wordt uitgewisseld op het gebied van lokale duurzaamheid en het samengaan van economie, wetenschap, natuur en maatschappij. In biosfeer-gebieden doen onder andere onderzoekers research naar biodiversiteit, zetten lokale ondernemers duurzaam toerisme in de markt, krijgen scholieren informatie over natuur en milieubehoud, en produceren lokale boeren ook biologische streekproducten die de lokale identiteit versterken.

De kansen die de status van UNESCO biosfeer-gebied geeft sluiten perfect aan op de ambities voor De Maasheggen zoals beschreven in het gezamenlijk met de gebiedspartners opgestelde Uitvoeringsprogramma Noordelijke Maasvallei (2016), waarin De Maasheggen een sleutelrol vervullen. Om deze reden is in dit uitvoeringsprogramma de eerder uitgesproken wens om vanuit de cultuurhistorische, ecologische en recreatieve waarden De Maasheggen verder te ontwikkelen en daadwerkelijk te gaan voor deelname aan het UNESCO MAB

programma nog eens bekrachtigd. De UNESCO aanvraag heeft de steun van de samenwerkende partijen in het gebied. Zij zijn ervan overtuigd dat de status van biosfeer-gebied kansen biedt voor nieuwe initiatieven en duurzame verdienmodellen in de Maasheggen en – bovenal - de kwaliteiten van het gebied kan uitbouwen.

De Maasheggen

“Duizenden jaren geschiedenis hebben vele sporen achtergelaten in de Noordelijke Maasvallei op de grens tussen Noord-Brabant en Limburg. Het gebied biedt een spannende ontdekkingsreis door de tijd. De rivier, heggen, rivierterrassen, open akkers en een kralensnoer van dorpen leggen een tastbare getuigenis af van de manier waarop mens en landschap zich in het verleden aan elkaar hebben weten aan te passen.”

De Maasheggen vormen het oudste cultuurlandschap van Nederland. Op een relatief klein gebied zijn duizenden jaren geschiedenis samengeballt. Er is geen gebied in Europa waar natuur, landschap, economie en cultuur zo zichtbaar en langdurig met elkaar verweven zijn als juist in dit gebied. Verschillende historische perioden zijn nog zichtbaar aanwezig in het landschap. Zoals de Romeinse weg in Cuijk of een verlaten 19e eeuwse spoorlijn in Boxmeer.

Het meest karakteristiek voor het landschap zijn de gevlochten heggen, die een groot aantal weidepercelen omzomen. Dit mozaïek van heggen biedt samen met weides, drinkpoelen en oude knotbomen al eeuwen een veilige thuishaven aan een bijzondere verscheidenheid aan planten en dieren. Ooit telde dit geweldige doolhof van heggen en weides een oppervlakte van 15.000 hectare. Nog 2.000 hectare is bewaard gebleven, waaronder het Maasheggen gebied beheerd door Staatsbosbeheer.

De onwrikbare heggen zijn een vast en koppig gegeven in een vloeibaar landschap. Ze verbinden en scheiden. Oorspronkelijke heggen in De Maasheggen zullen nog decennia lang op dezelfde plek staan als hun voorgangers: zaad uit zaad, tak uit wortel, kunnen ze ouder worden dan onze oudste gebouwen. Als bron voor genetisch materiaal van bomen en struiken zijn De Maasheggen van onschatbare waarde. Het 'heggenvlechten' is een ambacht dat tot op de dag van vandaag wordt uitgeoefend en zelfs een nationaal kampioenschap kent. Het heggenvlechten is daarom toegevoegd aan de Nederlandse inventaris immaterieel cultureel erfgoed.

De heggen bevatten een rijke flora en fauna. Het Maasheggengebied kent een verscheidenheid aan meidoorn heggen. Naast de éénstijlige meidoorn kent het gebied ook de tweestijlige meidoorn en ook de sleedoorn. Maar De Maasheggen zijn nog veel rijker. Er groeit kardinaalsmuts, rode kornoelje, gelderse roos, bostulp en lijsterbes. Ook vogels vinden hun habitat in de heggen. Ze wonen er het jaar rond, zoals de winterkoning, roodborst, mezen, goudvinken, geelgorzen en de heggemus. In de gevallen gaten van knotbomen broedt de steenuil. En de ransuil overwintert graag in de wirwar van doornige takken. Amfibieën vinden hun weg in de vele poelen in het gebied. Ook is het gebied de bakermat van de das.

Ambitie en doelstellingen voor het gebied

De Maasheggen zijn ondanks hun rijke geschiedenis geen gestold landschap: er wordt gewerkt, gewoond en gerecreëerd. Het gebied is het toneel van allerlei ontwikkelingen, zoals de reconstructie van het landelijk gebied, nieuwe mogelijkheden voor wonen en werken, natuurontwikkeling, duurzame landbouw en ruimte voor de rivier. Gebieden zoals de Kraaijenbergse Plassen bieden volop ruimte voor recreatie.

Om recht te doen aan zowel de rijke geschiedenis als de mooie toekomst hebben partners aan weerszijden van de rivier de Maas de handen ineen geslagen. De rijke cultuurhistorische en landschappelijke waarden van het gebied zijn een inspiratiebron voor nieuwe ontwikkelingen in het gebied. De opgaven in het gebied zijn talrijk en zijn nauw met elkaar verbonden. Ze dragen bij aan doelstellingen op natuur, economie, duurzame landbouw, toerisme, klimaat en hoogwaterbescherming. De samenwerkende gebiedspartners hebben aangegeven te willen gaan voor de volgende gezamenlijke ambitie:

“Het vanuit de cultuurhistorische, ecologische en recreatieve waarden ontwikkelen van De Maasheggen als een aaneengesloten natuurgebied met UNESCO-biosfeerstatus, waarbij De Maasheggen een 'groene katalysator' is voor de ruimtelijke en economische ontwikkeling van de Noordelijke Maasvallei.”

Deze ambitie geeft een wenkend perspectief voor het gebied. Partijen laten zich erdoor inspireren en het geeft

energie. De ambitie is ook een uitnodiging om mee te doen. Nadrukkelijke inzet en investering van alle actieve partijen in het gebied is nodig om deze ambitie te verwezenlijken.

De partners willen recht doen aan de rijke geschiedenis en deze niet alleen koesteren maar ook beleefbaar maken en met de partners, inwoners en gebruikers een nieuw hoofdstuk toevoegen aan de al zo rijke geschiedenis van De Maasheggen! Behoud en ontwikkeling moeten dus hand in hand gaan, evenals het voortzetten van de eeuwenoude traditie van wederkerigheid tussen mens en natuur. Dit alles gebaseerd op een wetenschappelijke basis. Uitgangspunten die ook de kern vormen van het UNESCO MAB Programma.

De omschreven ambitie zet een nadrukkelijke stip op de horizon. De biosfeerstatus van UNESCO voor het Maasheggengebied past daarbij. Het versterkt het partnerschap in de regio en nodigt uit om nog meer met verenigde krachten te werken aan het herstel van het cultuurhistorisch landschap De Maasheggen. De Maasheggen moet weer de parel van de Maasvallei worden. Als de parel blinkt, dan zal dat een katalysator zijn voor de ruimtelijk-economische ontwikkeling van de Noordelijke Maasvallei als geheel. Door het gebied goed op de kaart te zetten met onderscheidende en inspirerende gebiedsmarketing, zullen recreanten en toeristen naar het gebied trekken. Dit geeft de toeristisch-recreatieve sector een impuls. Ondernemers krijgen ruimte om te investeren in het gebied en nieuwe activiteiten te ondernemen. Het gebied wordt dan een podium voor ondernemerschap.

De omschreven ambitie kan worden verwezenlijkt door te werken aan de kernopgaven en uitdagingen voor het gebied. De kernopgaven en uitdagingen voor het gebied zijn:

1. Instandhouding, herstel en ontwikkeling van het Maasheggengebied.
2. Hoogwaterbescherming en klimaatbestendigheid met behoud en herstel van cultuurhistorische waarden.
3. Ruimtelijk-economische ontwikkeling van de Noordelijke Maasvallei met de speerpunten:
 - Ontwikkelen van een recreatief-toeristisch netwerk.
 - Verduurzamen van het gebied.
 - Vermarkten van de Maasheggen.

De ontwikkeling van het Maasheggengebied, hoogwaterbescherming en de ruimtelijk-economische ontwikkeling van de Noordelijke Maasvallei zijn samenhangende kernopgaven voor het gebied. Ze beïnvloeden en versterken elkaar. De Noordelijke Maasvallei zal zich ruimtelijk en economisch ontwikkelen wanneer De Maasheggen 'tot bloei komen'. Door te investeren in het historische natuur- en cultuurlandschap zet het gebied zichzelf weer op de kaart. Het gebied wordt nog interessanter voor bedrijven en organisaties om zich te vestigen en voor toeristen en recreanten om te bezoeken. Dit vergroot de mogelijkheden voor passende, economische functies op aantrekkelijke locaties.

Initiatieven voor natuurinclusief en multifunctioneel boeren in het Maasheggengebied worden gestimuleerd. Ook leent het gebied zich goed om een bijdrage te leveren aan de energietransitie. Door het benutten van de diversiteit aan ontwikkelmogelijkheden kan het gebied een volgende stap maken in haar ruimtelijk-economische ontwikkeling. De randvoorwaarde van hoogwaterbescherming door dijkversterking en waterberging is essentieel voor de toekomst van het gebied. De uitdaging is om deze veiligheidsmaatregelen te combineren met de ontwikkeling van het Maasheggengebied.

Het UNESCO Mens en de Biosfeer Programma

Het Mens en Biosfeer programma van UNESCO heeft tot doel een evenwichtige relatie tussen de mens en zijn natuurlijke leefomgeving te bevorderen, waarbij innovatieve methoden om natuurbehoud en bescherming van biodiversiteit hand in hand gaan met sociaaleconomische ontwikkeling. Het programma vertaalt de principes van duurzame ontwikkeling naar een lokale context en maakt zo de verbinding tussen wetenschap, maatschappij en beleid. Het in de praktijk brengen van duurzame ontwikkeling gebeurt door alle belanghebbenden: van lokale overheden, bewoners en bedrijven tot scholen, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties. Elk biosfeergebied heeft drie complementaire functies. Dit zijn behoud (het beschermen van de culturele diversiteit en biodiversiteit, ecosystemen en landschappen), duurzame ontwikkeling (bevordering van een duurzame sociaaleconomische ontwikkeling), en onderzoek en monitoring (het bevorderen van onderzoek, toezicht, onderwijs en kennisuitwisseling op het gebied van duurzame ontwikkeling).

Een UNESCO biosfeergebied brengt lokale actoren bij elkaar die gezamenlijk en vrijwillig afspraken maken over

hun gemeenschappelijke visie voor het gebied. Deze visie omvat geen beperkingen, maar wel bepaalde duurzaamheidsdoelen die men gezamenlijk wil bereiken. De status van UNESCO gebied kan daarbij een sterker bewustzijn creëren onder inwoners, overheden, het maatschappelijk middenveld en het bedrijfsleven om zich in te zetten voor het beheer en duurzaam gebruik van hun omgeving.

Het wereldwijde netwerk van biosfeergebieden biedt toegang tot informatie, expertise, uitwisseling en financieringsmogelijkheden. De status van biosfeergebied helpt bij de branding van het gebied en kan tevens ondersteuning bieden wanneer bijvoorbeeld een subsidieaanvraag voor het gebied wordt gedaan.

uit: voordracht Andrée van Es – voorzitter Nederlandse UNESCO commissie

De Maasheggen past in het UNESCO MAB programma

De Maasheggen voldoet aan de criteria die door UNESCO worden gesteld voor deelname aan het MAB programma. In de aanvraag zelf wordt dit uitgebreid onderbouwd. Samenvattend kan gesteld worden dat nergens in Nederland een zo onderscheidend en herkenbaar landschap is ontstaan door interactie tussen natuurlijke krachten en menselijk ingrijpen. Het gebied heeft lange tijd onder druk gestaan. Ook door – dreigend – menselijk handelen. De laatste jaren is bij steeds meer partners het besef gegroeid dat het verhaal van De Maasheggen nog lang niet klaar is. Het is dus eveneens door menselijk ingrijpen dat de krachten nu worden gebundeld en het unieke landschap op waarde wordt geschat. Niet door enkel de heggen terug te brengen en het gebied te beschermen, maar juist ook door op zoek te gaan naar nieuwe kansen voor een duurzame en vitale toekomst.

Door deelname aan het MAB programma spreken de partners ook hun steun uit aan de doelstellingen voor duurzame ontwikkeling van het gebied van UNESCO MAB (de zogenaamde 'Sustainable Development Goals', Lima 2015). Zoals beschreven in het uitvoeringsprogramma Noordelijke Maasvallei willen de gebiedspartners werken aan de duurzame ontwikkeling van de Maasheggen. Er zal een goede balans zijn tussen het beschermen van de kernnatuurgebieden en het duurzaam ontwikkelen van het gebied, waarbij invulling wordt gegeven aan doelstellingen als economische ontwikkeling, werkgelegenheid, innovatie, goede infrastructuur, duurzame steden, dorpen en gebieden, kwaliteit van de leefomgeving en klimaatadaptatie. Doelstellingen die ook onderdeel zijn van de sustainable development goals van het UNESCO 'mens en de biosfeer' programma.

In de aanvraag die is opgesteld voor deelname van De Maasheggen aan het UNESCO MAB programma wordt uitgebreid ingegaan op de onderbouwing waarom De Maasheggen past in het programma. Onderstaand lichten we enkele zaken uit. Achtereenvolgens gaan we nader in op:

- De zonering van het biosfeergebied
- De samenwerking in het gebied
- Communicatieaanpak
- Kennis, onderzoek en educatie
- Internationale kennisuitwisseling
- Gebiedsmarketing

Zonering

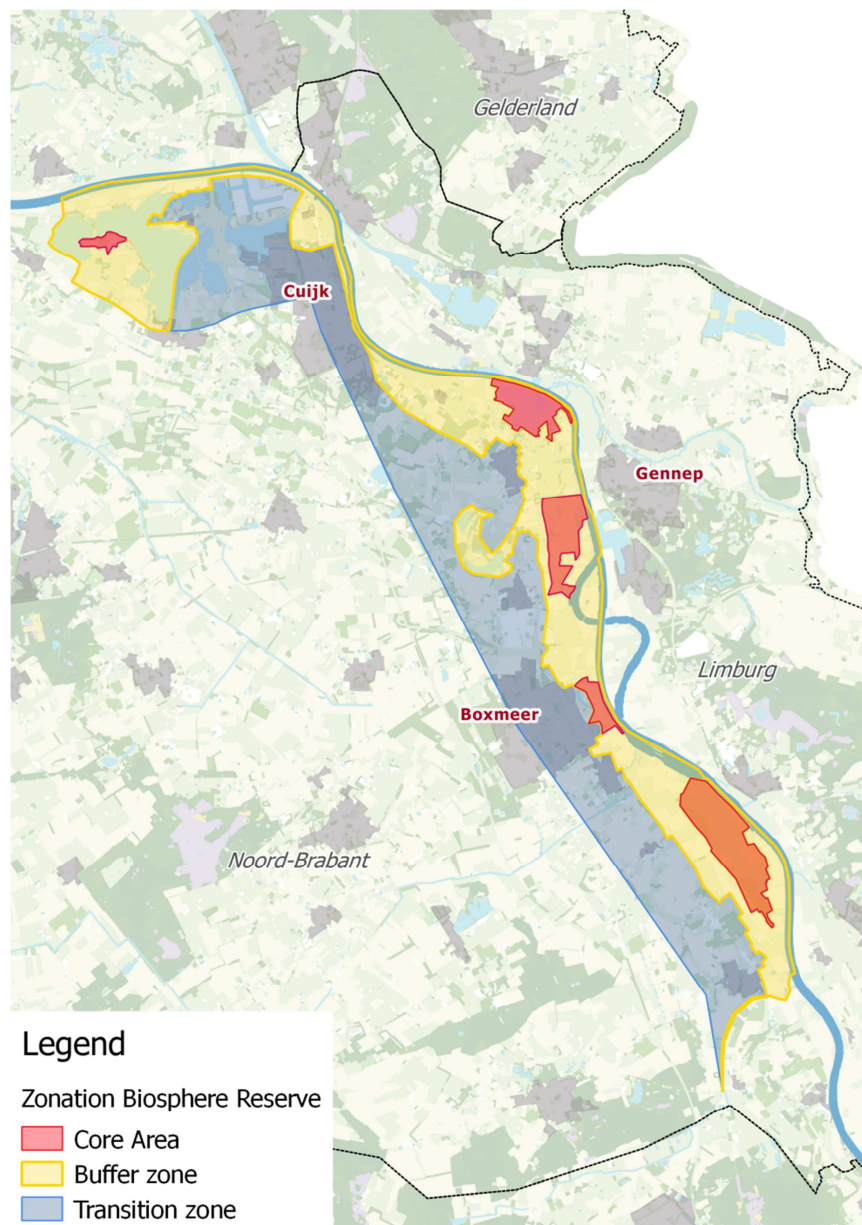
Biosfeergebieden werken met een zonering. De kernzone is meestal een beschermd gebied met belangrijke natuurlijke waarde. In de kernzone staat behoud centraal – van natuur maar dat kan ook cultuur zijn, of bijvoorbeeld landbouw. Om of naast de kernzone ligt een bufferzone, waar activiteiten plaatsvinden die kunnen samengaan met het behoud van de kernzone maar ook gebruik maken van die kernzone: milieueducatie, recreatie, toerisme en wetenschappelijk onderzoek. In de derde zone, de transitiezone, vinden mens en natuur elkaar en staat duurzame ontwikkeling centraal. Hier wonen en werken mensen, vindt productie en consumptie plaats, en werken inwoners, wetenschappers, ondernemers, lokale en regionale overheden en actiegroepen samen aan een sociaal en economisch duurzame toekomst van het gebied.

Voor de Maasheggen is deze zonering een goed bruikbaar model. De kernzone betreft de natuurkerngebieden die onderling verbonden zijn door natuurkernverbindingen. Dit betreft de Oeffelter Meent, het Cultuurhistorisch monument (Oeffeltsche en Beugense Weiden), Loerangel, De Bergjes en Geesterbos. De natuurkerngebieden zijn onderdeel van het NatuurNetwerk Nederland (NNN) en kennen vlakdekkende natuur. Het uitgangspunt bij de

ontwikkeling van de natuurkerngebieden is het concentreren van ecologische waarden, waardoor het gehele Maasheggegebied een robuuste ecologische basis heeft. Een dicht netwerk van Maasheggen in deze gebieden is daarom het streven.

De bufferzone is het gebied dat vooral bestaat uit provinciaal natuur en de ecologische verbinding zones (ook onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland). De natuurkerngebieden moeten geen losse eilanden worden. Het Maasheggegebied dient een groen lint (droog kralensnoer) te zijn van Cuijk tot aan Maashees. De natuurkerngebieden worden daarom met elkaar verbonden via robuuste kernverbindingen met heggen en graslanden, zodat een robuust ecologisch netwerk ontstaat. Het natuurgebied De Vilt (Boxmeer) en delen van de Kraaijenbergse Plassen (Cuijk) zijn ook onderdeel van de bufferzone.

De transitiezone bestaat uit gebieden, vooral agrarisch land, buiten het Natuurnetwerk Nederland (met en zonder heggen), het intensieve recreatiegebied aan de Kraaijenbergse Plassen en de meer stedelijke omgeving van de gemeente Boxmeer en de gemeente Cuijk.

Figuur: voorgestelde zonerings UNESCO MAB aanvraag

In nabije toekomst is het mogelijk dat het biosfeer-gebied wordt uitgebreid met de Limburgse zijde van De Maasheggen, liggende in de gemeente Mook & Middelaar, gemeente Gennepe en gemeente Bergen.

Samenwerking in het gebied

In De Maasheggen werken verschillende overheden en maatschappelijke partners nauw samen. Het gaat om de Brabantse en Limburgse gemeenten aan weerszijden van de Maas, de provincies Noord-Brabant en Limburg, het waterschap Aa en Maas, Rijkswaterstaat en Staatsbosbeheer. De Vereniging Nederlands Cultuurlandschap en het Brabants Landschap zijn als maatschappelijke partners nauw betrokken.

De huidige aanvraag betreft enkel de Brabantse zijde (de gemeenten Cuijk en Boxmeer), maar is in nauw overleg met de partners aan de Limburgse zijde van de Maas tot stand gekomen. Het voornemen en de verwachting is dat over enige tijd de Limburgse partners ook zullen toetreden. Het vraagt echter nog enige tijd om het draagvlak daartoe te vergroten en ook te komen tot eenzelfde programmatische uitvoeringsgerichte aanpak als aan de Brabantse zijde van de Maas. Het elkaar gunnen van de eigen fasering onderstreept de goede samenwerking over De Maas heen.

Bij het werken aan de opgaven en doelstellingen voor het gebied is gekozen voor een programmatische aanpak waarbij slagkracht in de uitvoering en inzet op samenwerking met partners, bewoners en ondernemers in het gebied cruciaal is. Daarom is gekozen voor een model met een onafhankelijke voorzitter en programmamanager die met een mandaat van alle betrokken partners kan handelen. De aanpak moet werken als een vliegwiel. Door concrete resultaten op korte termijn groeit het vertrouwen en kan op termijn ook in geografische zin uitbreiding van het biosfeer-gebied worden verwacht.

Door te werken langs programmatische lijnen wordt voorkomen dat er te veel op incidenteel projectniveau wordt gehandeld. Hoogwater, veiligheid, recreatieve netwerken en het vermarkten van het gebied, vragen eenvoudigweg om zo'n programmatische aanpak. Alleen zo is het geheel meer dan een optelsom van losstaande projecten en kunnen de krachten gebundeld worden met respect voor ieders belang en meerwaarde voor iedereen die betrokken is.

Communicatieaanpak

De opgave is om de samenwerking verder uit te bouwen met andere maatschappelijke organisaties, ondernemers, bewoners, gebruikers en initiatiefnemers in de regio. Bij de regionale bevolking is veel draagvlak voor behoud en herstel van De Maasheggen. Maar nog niet iedereen is overtuigd van de toegevoegde waarde van deelname aan het UNESCO MAB programma om deze doelstelling te behalen. Dit is geen unieke ervaring, zo leerden wij op het congres in Sarlat, Dordogne april 2017.

We communiceren daarom consequent in het gebied dat alles wat nu mag, ook nog mag als De Maasheggen deelnemen in het Man and the Biosphere programma en dat gericht is op duurzame ontwikkeling van het gebied. Daarnaast blijven we intensief inzetten op dialoog en het bespreken van kansen voor het gebied met ondernemers en inwoners. Alleen door inwoners, ondernemers en bezoekers mee te nemen in het perspectief voor De Maasheggen kan aan het gebied worden gewerkt. De inwoners, ondernemers en bezoekers van De Maasheggen zijn immers de drijvende kracht in het gebied. De komende periode wordt nog nadrukkelijker ingezet op betrokkenheid van deze doelgroepen bij de gewenste status van De Maasheggen als biosfeer-gebied. Bij de gebruikers in het gebied zijn nog verschillende ideeën en verwachtingen. Met iedereen wordt de dialoog gezocht over een wenkend perspectief.

Vanuit een op te stellen communicatiestrategie gericht op dialoog, inspiratie, mensen, mogelijkheden en verhalen wordt ingezet op betrokkenheid en commitment. Wij vertrouwen er op dat mensen de toegevoegde waarde gaan inzien van deelname aan het MAB programma.

Kennis, onderzoek en educatie

Het nieuwe hoofdstuk in het rijke verhaal van De Maasheggen vraagt om een wetenschappelijke basis, een kenmerk dat ook past bij deelname aan het programma Man and the Biosphere. De Maasheggen hebben vier vooraanstaande wetenschappers bereid gevonden zich te verbinden met de ambities van De Maasheggen. Momenteel wordt met hen gewerkt aan een nadere concretisering van deze ambities. Uiteraard gaat het daarbij in eerste instantie om het kunnen profiteren van reeds opgedane kennis, maar op termijn wil De Maasheggen ook een living lab zijn voor studenten en onderzoekers, waarbij interdisciplinair wordt samengewerkt tussen verschillende wetenschappelijke domeinen en kennis ook toepasbaar wordt gemaakt in De Maasheggen zelf.

De vier wetenschappers zijn:

- Hens Runhaar, bijzonder hoogleraar Wageningen University and Research (Beheer van biodiversiteit en agrarisch landschap) en tevens als associatie professor environmental governance verbonden aan de Universiteit Utrecht;
- Jan Willem Erisman (directeur Louis Bolk instituut) en professor at the Department of Hydrology and Geo-environmental Sciences at the Free University (VU), Amsterdam
- Noëlle Aarts, professor strategic communication Wageningen University and Research
- Hans Renes, professor of heritage studies at the Free University (VU) and assistant professor Human Geography and Planning at the University of Utrecht

Internationale kennisuitwisseling

Uiteraard willen de partners van De Maasheggen actief meedoen in het netwerk van Man and the Biosphere reservaten. Dat betekent leren van de kennis en ervaringen van anderen en ook de eigen inzichten te delen als daar prijs op wordt gesteld. De Maasheggen was goed vertegenwoordigd op het internationale EuroMAB congres in april. Daarin zijn de ambities om met De Maasheggen deel nemen aan het mens en de biosfeer-programma voor het voetlicht gebracht en is verbinding gezocht met andere rivier gebonden biosfeer-gebieden. In de komende periode wordt de internationale verbindingen verder versterkt met als doel kennisuitwisseling.

Naast de verbinding met andere biosfeer-gebieden wil De Maasheggen in verbinding komen met andere internationale heggenlandschappen. Hierbij ligt de focus op duurzaam beheer en instandhouding van het heggenlandschap en het heggenvlechten. Via de Stichting Heg & Landschap wordt verbinding gezocht met Britse, Belgische en Franse heggegebieden.

Gebiedsmarketing

De Maasheggen is een zeer divers gebied en bevat zowel op cultuurhistorisch als op landschappelijk niveau verschillende en unieke elementen. De wens is om uitwerking te geven aan de gedachte om het gebied als geheel te promoten zodat het gebied beter herkenbaar wordt voor (potentiële) bezoekers en gebruikers. De Maasheggen moeten een 'merk' worden. Een merk waarop bewoners, organisaties en bedrijven trots zijn, dat bezoekers trekt en dat nieuwe mogelijkheden biedt voor herstel en ontwikkeling. Voor de Maasheggen is inmiddels een aantrekkelijke merkstijl ontwikkeld. De merkstijl is een middel om inspirerende en eenduidige gebiedsmarketing voor het Maasheggengebied te kunnen initiëren.

De gebiedsgerichte aanpak en samenwerking moet leiden naar nieuwe verdienmodellen voor het gebied. Het is daarbij zaak om de onmiskenbare kwaliteiten van het gebied beter en eenduidiger zichtbaar te maken. De intentie is om met een aansprekende en interactieve marketingcampagne bezoekers te trekken. Bezoekers doen bestedingen in het gebied, hetgeen een economische impuls geeft. Vanuit goedlopende en haalbare businesscases van ondernemingen in het gebied ontstaan nieuwe investeringsmogelijkheden en nieuw initiatief (bijvoorbeeld het ontwikkelen en verkopen van streekproducten). Het gebied als geheel gaat daarmee sterker functioneren.

Om dit te kunnen bereiken moet aan het landschap als geheel betekenis worden gegeven: het gebied als optelsom van gedeelde waarden. Deze optelsom kan zich uiten in 'branding' met daarbij behoorde vorm en 'tone of voice', een wervende campagne maar ook in serviceproducten zoals een fiets-app met routes langs de beste plekjes en horeca. De identiteit en de kracht van het gebied zal hiervoor het uitgangspunt zijn. Een UNESCO-biosfeerstatus voor het Maasheggengebied zal een impuls geven aan de gebiedsmarketing.

Tot besluit

De Maasheggen en het UNESCO programma Man and the Biosphere lijken voor elkaar gemaakt: ook in De Maasheggen staat de vraag centraal hoe de wederkerigheid tussen mens en omgeving op een duurzame manier kan worden ingericht. Dat is een zoektocht die vraagt om een wetenschappelijke basis en het delen van kennis en ervaring die elders is opgedaan. De partners zijn er klaar voor, getuige ook hun programmatische uitvoeringsprogramma en het voornemen om meer slagkracht onder onafhankelijk voorzitterschap te organiseren.

Deelname is geen eindpunt, maar een start voor een nog mooiere en meer duurzame toekomst voor De Maasheggen.